

Posudek na diplomovou práci

Jakub Krause: Referendum v ČR

Předložená diplomová práce je věnovaná do té míry aktuálnímu tématu, že od roku 1993 dodnes čeká, vzdor četným uskutečněným pokusům, ústavní předpoklad institutu přímé demokracie, „... kdy lid vykonává státní moc přímo“ (čl. 2 odst. 2 Ústavy ČR) na své bližší ústavní provedení.

Diplomová práce J. Krause má kolem 70 stran textu, který autor rozčlenil do tří částí, jež dále průběžně podrobněji strukturuje. Vlastní rozbor je opatřen stručným Úvodem (s. 5) a Závěrem (s. 76-78). Na konci je připojen Seznam použitých zdrojů (s. 79-84) zahrnující části: Seznam publikací (23 položek, z toho 6 v angličtině, 1 slovensky); Judikatura (4); Právní předpisy (22); Internetové zdroje a ostatní zdroje (13). Na uvedené prameny je v práci hojně odkazováno (celkem 196 poznámek pod čarou) a to ať již jde o použitou literaturu, ustanovení zákonů, sněmovní tisky, stenoprotokoly aj. Práce s literaturou se odráží jak v přímé citaci, např. s. 9 pozn. č. 21, tak v parafrázování textu pramenů a dokonce jejich spojováním v jedné větě, např. s. 9 pozn. č. 17 a 18.

Cíl, který si autor pro psaní své diplomové práce vytkl, formuloval v Úvodu, podle kterého chce „analyzovat problematiku celostátního referenda v České republice“ a „dále navrhnout, co by měl ústavodárce při schvalování obecného ústavního zákona o celostátním referendu vzít v úvahu“. Záměrem diplomanta je také „přidat svůj pohled na věc“ a uvést důvody, na základě kterých se domnívá, „že zvolená varianta byla tou nejvhodnější“ (s. 5).

První část práce je věnována obecným, spíše státopědním otázkám vztahujícím se k přímé demokracii a k referendu zvláště, s důrazem položeným zejména na jejich členění podle zvolených kritérií. Pokud jde o používané pojmy, poněkud rušivě působí, jestliže autor používá výrazy „státní moc“ a „věci veřejné“ v podstatě jako synonyma, aniž by je obsahově vymezil a odlišoval (s. 6-7). Prakticky se to projevuje i na s. 15, kdy v souvislosti s členěním referend na ústavodárná, zákonodárná a věcná je jako jeden z příkladů uváděno místní referendum v Brně, byť zde šlo jednoznačně o formu naplnění práva na samosprávu a ne o spoluúčast na výkonu státní moci, jak tomu je vždy, jde-li o referendum ústavodárné či zákonodárné. Pochybnosti mám též o tvrzení na s. 14, a sice že „Pokud není kvorum (účasti) splněno, výsledek není *závazný*“. To ale ani nemůže být, jestliže v takovém případě není referendum jako celek vůbec platné.

Autorovi dala jistě největší práci část druhá, ve které uvádí přehled návrhů ústavních zákonů upravujících obecné referendum v jednotlivých volebních obdobích Poslanecké sněmovny (s. 22-61). Diplomant předesílá, že se záměrně nezabývá návrhy na zavedení tzv. jednorázového resp. ad hoc referenda, byť důvody, které jej k tomu vedly, blíže nespecifikuje. Snad jsou identické s těmi, které uvádí na s. 62-63?

Pozitivně hodnotím to, že se při popisování obsahu uvedených návrhů ústavních zákonů snažil diplomant dodržet v zásadě jednotnou strukturu (předmět, zvláštnosti, kdo má iniciativu, kdo vyhláší, podmínky platnosti a závaznosti apod.). Některá tvrzení jsou dokumentována odkazy na důvodové zprávy, případně obsah diskusí na základě stenoáznamů, autor se nevyhýbá ani kritickým připomínkám (např. s. 23, 42, 55).

Třetí část má název „Referendum de lege ferenda“ (s. 62-75). Zde čtenář zřejmě oprávněně očekává formulování zásad, případně konkrétní ústavní úpravy, avšak autor zvolil vzdor názvu této

části jiný postup a to formu podnětů a to „co by mělo či naopak nemělo být“ předmětem ústavní regulace. I zde, stejně jako v první části, jsou uváděny pro srovnání příklady ústavních úprav některých evropských států (Švýcarsko, Dánsko, Slovensko aj.). Až na poměrně malém prostoru v Závěru práce pak autor jednoznačněji uvádí své preference, pokud jde o konkrétní náměty a stanoviska k možné budoucí ústavní úpravě referenda v ČR.

Celkově hodnotím diplomovou práci Jakuba Krause kladně a **doporučuji ji k ústní obhajobě**. Současně doporučuji, aby se v jejím průběhu diplomant soustředil na odpovědi na následující otázky:

- a) Část politické reprezentace doposud striktně odmítá přijetí ústavního zákona o obecném referendu a dává přednost ústavním řešením ad hoc. Jak jsou podle vás tyto názory propojeny s čl. 2 odst. 2 Ústavy ČR?
- b) O co opíráte své pochybnosti a možný restriktivní výklad čl. 21 odst. 1 LZPS na s. 62 odst. 2?
- c) Přehledu návrhů ústavních zákonů ve druhé části chybí hlubší obecná analýza. Jak se podle vás v čase (ne)změnily zkoumané návrhy, například co do jejich rozsahu a kvality? Co je podle vás skutečnou příčinou neúspěchu uvedených iniciativ, pokud pomineme důvod uvedený na s. 21, kterým je způsob ústavní regulace obsažený v čl. 2 odst. 2 Ústavy ČR?

V případě úspěšného průběhu ústní obhajoby diplomové práce navrhuji její hodnocení známkou „**velmi dobře**“.

V Praze 13. září 2017

JUDr. Věra Jirásková, CSc.
Katedra ústavního práva PF UK